

Eesti Filmiarhiivi fotonurk

SEEKORD võiks fotonurga pealkirjaks olla “Täna 80 aastat tagasi” – nimelt pärinevad fotod aastast 1919 ja kajastavad killukesi Eesti Vabadussõjast. Omamata teadmisi sõjaajaloo vallast, ei lisaks ühtegi sisulist kommentaari Vabadussõja kohta, küll aga pühen-daksin tähelepanu allikale, kust need fotod pärit on. Fotode valiku kohta siiski niipalju, et olen valinud fotod, mis ei kajasta mitte niivõrd sõjategevust, kuivõrd tege-misi sõdimise vaheaegadel – sellega püüdes järgida ka põhimõtet avaldada vähemtuntud fotosid meie kogudest. Fotod on Eesti Vabariigi valitsuse albumist “Eesti riigi loomisel. Sõda ja rahu 1. osa”.

Albumis on kokku 415 fotot aastatest 1919–1920, kajastades sõjategevust Aegviidu kandis, Tapal, Petseri ümbruses, Valgas, Võrus, Vastseliinas ja Narva-Jamburgi vahel ning esimestest Soome abivägedest Tallinnas. AS albumite kogus on ühtekokku 225 albumit, mis peale Vabadussõja kajastavad veel Kaitseliidu, kaitsevägede, politseikooli, ja kaitsepolitsei poolt poliitilistel põhjustel tagaotsitavate või vahistatud isikute fotosid jm. Lahtiseletamist nõuab tähekkombinatsioon AS: A – album ja S – salajane, mis omakorda tähendab, et nõukogude okupatsiooni ajal olid need fotod vaid vähestele kät-te-saadavad.

Albumid said küll “lahti salastatud” pea 10 aastat tagasi, kuid 225 albumit on ümberpildistatuna (igast fotost tehti kontranegatiiv ja positiiv-kataloogikaart) jõudnud aja ja majanduslike võimaluste piiratuse tõttu alles nüüd kataloogi.

Ivi Tomingas

**Eesti sõdurite üks võimalikke mundriviante:
saksa sinel, prantsuse kiiver. Kuid nooruke
sõjamees tunneb heameelt nendegi üle.**

Jaauuar, 1919.

Foto: Parikas. AS-50-14

Soomusrongide võitlejate puhkpilliorkester.

Foto: Parikas. AS-50-55

Kalevlaste Maleva 5. roodu ohvitserid Poddubje lähistel
kaevikus. AS-50-215

Kalevlaste Maleva vahipost Suur-Zeroljanka külas Virumaal.
AS-50-200

Kalevlaste Maleva 2. rood supisabas Podustjes. AS-50-207

Setu naised Vidovitsis blindaaže ehitamas. AS-50-227

Rooduülema sünnipäeva tähistamine Lissitski liinil. AS-50-248

SAATKE OMA ARVAMUSED

Kalevlaste Maleva reservväelased Nõmmel õppustel.
Pole ei mundrit ega saapaid, küll aga relvad ning näoilme üle
otsustades tõsine tahtmine. AS-50-74

